

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20.05.1988, sp. zn. 5 Tz 14/88, ECLI:CZ:NS:1988:5.TZ.14.1988.1

Číslo: 5/1989

Právní věta: K zjišťování výše skutečné škody vzniklé neoprávněným pokácením nebo jiným poškozením vzrostlých stromů rostoucích mimo les.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 20.05.1988

Spisová značka: 5 Tz 14/88

Číslo rozhodnutí: 5

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Poškození majetku v socialistickém vlastnictví, Škoda, Zjištění skutečného stavu věci

Předpisy: 140/1961 Sb. § 136 odst. 1 písm. a 141/1961 Sb. § 2 odst. 5

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSR proti usnesení krajského soudu v Hradci Králové z 8. 10. 1987 sp. zn. 6 To 1302/87 Nejvyšší soud ČSR vyslovil, že tímto rozhodnutím, jakož i v řízení, které mu předcházelo, byl porušen zákon v § 2 odst. 5, 6, § 254 odst. 1 a § 256 tr. ř. ve prospěch obviněného.

Z odůvodnění:

U okresního soudu v Pardubicích podal prokurátor na obviněného Z. M. obžalobu pro trestný čin poškození majetku v socialistickém vlastnictví podle § 136 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) tr. zák., kterého se dopustil tím, že v přesně nezjištěnou dobu během noční směny z 24. na 25. 11. 1985 v prostoru severní strany skládky paliva Elektrárny Opatovice nad Labem jako buldozerista k. p. Elektrárny východních Čech Opatovice nad Labem během prací spojených s nahrnováním paliva vyvrátil buldozerem 12 kusů pyramidálních topolů, a tím způsobil škodu k. p. Elektrárny východních Čech ve výši 254 800,- Kčs.

Rozsudkem okresního soudu v Pardubicích ze dne 5. 2. 1987 sp. zn. 5 T 1010/86 byl obviněný uznán vinným trestným činem poškození majetku v socialistickém vlastnictví podle § 136 odst. 1 písm. a) tr. zák., kterého se dopustil skutkem uvedeným v obžalobě, s tou změnou, že způsobil škodu k. p. Elektrárny východních Čech ve výši 152 880,- Kčs a sám musel předpokládat hodnotu stromů v částce nejméně 1500,- Kčs. Za tento trestný čin byl obviněnému uložen trest odnětí svobody na jeden rok s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu dvou let. Dále mu byl uložen peněžitý

trest ve výši 3000,- Kčs a náhradní trest odnětí svobody na dva měsíce. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená organizace k. p. Elektrárny východních Čech Opatovice nad Labem s nárokem na náhradu škody odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. Změnu výše škody proti obžalobě okresní soud odůvodnil tím, že dřevo poražených stromů již podle výpovědi obviněného nebylo kvalitní, takže žalovanou částku bylo možno snížit o 40 %, jak to obecně připustil zástupce Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody, jehož posudkem byla stanovena hodnota poražených stromů.

K odvolání prokurátora krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 26. 3. 1987 sp. zn. 6 To 434/87 napadený rozsudek okresního soudu zrušil podle § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř. a podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrátil okresnímu soudu v Pardubicích, aby ji znovu projednal a rozhodl. Krajský soud v důvodech usnesení mj. uvedl, že při zjišťování škody způsobené trestným činem je třeba vycházet ze škody skutečné, tedy z částky představující majetkovou hodnotu, o kterou byl trestným činem majetek poškozeného zkrácen, a že je přitom třeba se řídit ustanovením § 443 obč. zák. resp. § 180 zák. práce. Krajský soud dále k této otázce poukázal na dvě rozdílné zprávy Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody a dále na zcela rozdílné závěry přibraného znalce.

Okresní soud podle pokynů krajského soudu doplnil dokazování a dalším rozsudkem ze dne 16. 7. 1987 sp. zn. 5 T 1010/87 obviněného znovu uznal za uvedený skutek vinným trestným činem poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 136 odst. 1 písm. a) tr. zák., když shledal, že škoda činí 8390,- Kčs. Obviněnému uložil trest odnětí svobody na sedm měsíců s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu jednoho roku, peněžitý trest ve výši 1500,- Kčs a náhradní trest odnětí svobody za trest peněžitý ve výši jednoho měsíce. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená organizace s nárokem na náhradu škody odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. K výši zjištěné škody okresní soud v rozsudku uvedl, že nevycházel z vyčíslení Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody, protože je nelze považovat za skutečnou škodu (nebere v úvahu, kde konkrétní strom stojí, k jakému účelu byl vysázen, zda měl plnit všechny funkce, které jsou zahrnovány do uvedené společenské hodnoty stromu). Podle okresního soudu skutečnou škodu zjistil ze znaleckého posudku znalce z oboru lesního hospodářství ing. V., který k částce uvedené v popisu skutku dospěl pomocí ceníku podniku Sady, lesy a zahradnictví hl. m. Prahy, avšak s určitou redukcí na 1/4 částek z tohoto ceníku se zřetelem na jiné umístění, a tedy i jiné funkce poražených stromů.

Odvolání prokurátora proti tomuto rozsudku okresního soudu bylo usnesením krajského soudu v Hradci Králové ze dne 8. 10. 1987 sp. zn. 6 To 1302/87 zamítnuto podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné.

Proti tomuto usnesení krajského soudu podal generální prokurátor ČSR dne 31. 3. 1988 stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného. Namítl, že napadeným usnesením byl ve prospěch obviněného porušen zákon v ustanoveních § 254 odst. 1, § 258 odst. 1 písm. b), c) a § 256 tr. ř. a v řízení, které mu předcházelo, též v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. K tomu uvedl, že okresní i krajský soud chybně vzaly za základ zjištění výše způsobené škody znalecký posudek ing. V. z oboru lesního hospodářství. Podle názoru stížnosti pro porušení zákona jde v případě určování hodnoty poražených stromů a obtížnou záležitost, jejíž posouzení vyžaduje speciálně zaměřenou odbornou kvalifikaci, a v takovýchto případech nutno vyžadovat posudek od Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody, který je zapsán v seznamu ústavů ministerstva spravedlnosti ČSR oprávněných podávat znalecké posudky ke skutečné výši škody způsobené na stromech rostoucích mimo les. Stížnost pro porušení zákona k tomuto poukázala na rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ve věci sp. zn. 1 Tz 25/86, v kterém byl tento názor o oprávnění Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody uveden. Podle názoru stížnosti pro porušení zákona měly proto okresní i krajský soud v trestní věci obviněného Z. M. při zjišťování výše skutečné škody vycházet z posudku tohoto ústavu. Generální prokurátor ČSR proto navrhl, aby bylo vysloveno porušení zákona v rozsahu výše uvedeném, aby napadené usnesení krajského soudu v Hradci Králové i rozsudek okresního soudu v Pardubicích ze dne 16. 7. 1987 byly zrušeny a dále aby bylo postupováno podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud ČSR z podnětu stížnosti pro porušení zákona přezkoumal napadené usnesení krajského soudu i řízení, které mu předcházelo, a po šetření, které provedl podle § 276 tr. ř. předseda senátu dospěl k těmto závěrům:

V trestní věci okresního soudu v Pardubicích sp. zn. 5 T 1010/87 bylo provedenými důkazy správně zjištěno, že obviněný jako buldozerista k. p. Elektrárny východních Čech v Opatovicích nad Labem při noční směně z 24. na 25. 11. 1985 při nahrnování uhlí úmyslně buldozerem porazil 12 kusů pyramidálních topolů o stáří asi dvaceti pěti let s průměrnou výškou 20 m o průměru kmene 33 cm ve výši 130 cm nad zemí, které byly vysázeny u skládky uhlí ve stromořadí jako větrolap, zejména proti úniku prachu. V souladu se zákonem byl také tento skutek kvalifikován jako trestný čin poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 136 odst. 1 písm. a) tr. zák. Sporná však zůstala výše škody způsobená trestným činem obviněného.

Ke zjištění výše škody způsobené shora uvedeným trestným činem bylo v přípravném řízení i v řízení před soudem provedeno několik důkazů. Poškozená organizace požádala o výpočet škody ing. F. V. jako znalce z oboru lesního hospodářství. Ten v posudku stanovil výši škody ve výši 1400,- Kčs a uvedl, že tato částka sestává z hodnoty 12 kusů 3 m vysokých topolových sazenic včetně výsadby, kolů a úpravy terénu (částka 1200,- Kčs) a z nákladů na zpracování a úklid poražených stromů (částka 200,- Kčs). Neuvedl však, jakým způsobem k těmto částkám dospěl. V hlavním líčení okresní soud provedl tento důkaz přečtením jako znalecký posudek, ač znalec nebyl přibrán orgánem činným v trestním řízení. Šlo proto správně jen o listinný důkaz.

Dále byl v přípravném řízení vyžádán posudek Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody. Tento ústav v posudku z 6. 5. 1986 vyčíslil tzv. společenskou hodnotu 12 kusů poražených pyramidálních topolů ve výši 215 040,- Kčs. K tomu uvedl, že společenská hodnota stromu je vyčíslením v penězích všech funkcí, které strom plní. Jde zejména o funkce mikroklimatické a hygienické, estetické a v neposlední řadě též o produkci kyslíku a dřevní hmoty. Dále je v posudku uvedeno, že pracovníci ústavu nenavštívili místo kácení stromů, a proto provést eventuální snížení základní společenské hodnoty přípustné podle stavu stromů (částečná ztráta některé funkční účinnosti nebo poškození vzniklé stářím) až o 40 %. Současně však byl vysloven názor, že vzhledem k věku poražených stromů byl jejich zdravotní stav dobrý, a proto se snížení nedoporučuje. K posudku ing. F. V. se ústav vyjádřil tak, že znalec vyčísluje pouze hodnotu vysazení nových stromů, ale nikoli skutečnost, že z krajiny zmizelo 12 vyspělých jedinců, které plnily své funkce a o které je krajina ochuzena až do doby, než nová výsadba doroste. Posudek ústavu pak ještě poukázal na vyhlášku č. 142/1980 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o ochraně stromů rostoucích mimo les, o postupu při výjimečném povolování jejich kácení a o způsobu využití dřevní hmoty z těchto stromů; v posudku se ještě uvádí, že povolení příslušného orgánu k poražení topolů nebylo vydáno. Ani tento posudek však neobsahuje způsob výpočtu celkové částky 215 040,- Kčs (jen individualizaci za jeden strom 17 920,- Kčs). Pouze se uvádí, že vyčíslení škody je provedeno „... podle konečného návrhu Instrukce MK ČSR, kterou se upravuje společenské ohodnocování některých chráněných částí přírody ...“, která je „... t. č. v konečném schvalovacím řízení a SÚPPOP ji užívá při obdobných případech posuzování škod při nepovoleném kácení“.

V přípravném řízení byl vyžádán doplněk tohoto posudku s požadavkem zejména konkretizovat „podle jakých ukazatelů byla určena skutečná hodnota vyvrácených topolů“. V doplňku posudku bylo uvedeno, že posouzení bylo zpracováno podle fotodokumentace a jinak bylo znovu poukázáno na „Metodickou pomůcku SÚPPOP“ s podotknutím, že je v současné době ve schvalovacím řízení a že touto pomůckou (v předchozím posudku označenou jako „instrukce“) se upravuje společenská hodnota stromů, a tím i způsobená škoda v případě jejich pokácení nebo poškození a že společenské ohodnocování dřevin je souborem funkcí, které tyto dřeviny v krajině plní. Dále pak byla pouze z tohoto hlediska individualizována v penězích společenská hodnota jednotlivých poražených topolů a celková částka za všech 12 topolů stanovena na 254 800,- Kčs, aniž bylo řečeno, proč je tu rozdíl

mezi předchozím a nynějším posudkem.

Po zrušení prvního rozsudku okresního soudu v odvolacím řízení okresní soud doplnil dokazování jednak vyžádáním doplňku „znaleckého posudku“ ing. V. z oboru lesního hospodářství, aniž byl znalec přibrán podle § 105 odst. 1 tr. ř., jednak doplňku Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody.

Znalec ing. V. stanovil hodnotu 12 topolů několika rozdílnými částkami z různých hledisek. Jejich hodnota jako palivového dřeva podle toho činí 240,- Kčs, podle vyhlášky č. 128/1984 Sb. o cenách staveb, pozemků, porostů, úhradách za zřízení práva osobního užívání pozemků a náhradách za dočasné užívání pozemků činí celkem 2388,- Kčs. K tomu však znalec doplnil i další způsob stanovení hodnoty topolů s přihlédnutím k podnikovému ceníku podniku Sady, lesy a zahradnictví hl. m. Prahy, podle něhož by hodnota 12 topolů činila 33 480,- Kčs, avšak vzhledem k tomu, že podle znalce poražené topoly v konkrétním místě neplnily všechny funkce, jako by plnily v Praze, snížil znalec (zřejmě toliko odhadem) tuto částku na 8390,- Kčs.

Doplňek posudku Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody ze dne 8. 6. 1987 v podstatě jen znovu zopakoval, že způsob stanovení společenské hodnoty stromů používaný ústavem je jediným u nás užívaným, že vyhlášku č. 128/1984 Sb. nelze pro tento účel použít, protože slouží pro stanovení cen porostů při převodech nemovitostí nebo cen porostů při jejich samotném prodeji, a že nelze použít ceník podniku Sady, lesy a zahradnictví hl. m. Prahy, protože je pouze interní pomůckou a navíc omezenou na území hlavního města Prahy.

Okresní soud v novém rozsudku ze 16. 7. 1987 sp. zn. 5 T 1010/86 vzal za základ zjištění skutečné hodnoty poražených 12 pyramidálních topolů posudek ing. V. a škodu stanovil částkou 8390,- Kčs, kterou odůvodnil v podstatě shodně se znalcem odkazem na ceník Sady, lesy a zahradnictví hl. m. Prahy, avšak s redukcí na 1/4 v něm užitých částek s přihlédnutím ke konkrétnímu umístění poražených topolů, a tedy k tomu, že tu topoly neplnily všechny funkce, s nimiž by se počítalo v Praze. V rozsudku okresní soud dále uvedl, že hodnotu topolů nestanovil podle posudku Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody, protože jím používaná metodická pomůcka „dosud není v platnosti“, nebere v úvahu, kde konkrétní strom stojí, k jakému účelu byl vysazen, zda měl skutečně plnit vše, co je zahrnuto do pojmu „společenská hodnota stromu“. Náhradu škody, s kterou se za poškozenou organizaci připojil prokurátor, okresní soud nepřiznal v adhezním řízení proto, že obviněný škodu zčásti nahradil novou výsadbou topolů (třebaže menších, resp. mladších, a to ve větším počtu kusů, než porazil, a bylo by třeba provádět další dokazování k tomu, do jaké míry již byla skutečná škoda uhrazena.

Krajský soud v Hradci Králové se s těmito názory okresního soudu ztotožnil a odvolání prokurátora podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

Řízení, které předcházelo vydání usnesení krajského soudu napadeného stížností pro porušení zákona, je třeba vytknout, že při zjišťování výše skutečné škody, která jediné může být základem výroku o vině trestným činem (přčinem), jehož znakem je způsobení škody, se nepostupovalo zcela správně a v souladu s příslušnými právními předpisy.

Skutečnou škodu je majetková újma, která v době spáchání činu postihla poškozeného. Jde-li o škodu věci, zásadně se určuje ve výši maloobchodní ceny této věci. Jestliže maloobchodní cena není stanovena, vychází se z takové ceny obdobné věci; není-li to rovněž možné, přihlíží se rovněž k ceně pořizovací, tj. k takové, za jakou byla poškozená (zničená) věc pořizena nebo by mohla být pořizena v době spáchání činu, resp. k nákladům na pořízení takové věci.

Nejvyšší soud ČSR v rámci šetření podle § 276 tr. ř. zjistil, že maloobchodní ceny vzrostlých stromů

nejsou žádným k tomu oprávněným orgánem a předepsaným způsobem stanoveny (vyjádření ministerstva lesního a vodního hospodářství a dřevozpracujícího průmyslu ČSR, vyjádření Českého cenového úřadu). Existují jen maloobchodní ceny malých stromků (sazenic). Není možno použít ani způsob stanovení škody z maloobchodní ceny věci obdobné – žádná obdoba tu neexistuje. Pak ovšem nutno vycházet z ceny pořizovací způsobem, který bude dále rozveden.

Takovou pořizovací cenou (ani jinou cenou, maloobchodní atd.) není částka v penězích určovaná posudkem Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody. Zákon ČNR č. 65/1986 Sb., jímž byl novelizován zákon o státní ochraně přírody č. 40/1956 Sb. ve znění zák. č. 96/1977 Sb. /1/ zmocnil ustanovením § 17b odst. 3 býv. ministerstvo kultury ČSR (do jehož působnosti SÚPPOP patří), že v dohodě se zúčastněnými úředními orgány státní správy může stanovit obecně závazným právním předpisem způsob společenského ohodnocení vybraných částí přírody chráněných tímto zákonem a k němu vydanými prováděcími předpisy. Nejde tedy o zmocnění ke stanovení ceny. Obecně závazný právní předpis předpokládaný zmocněním dosud nebyl vydán; nelze se ho proto zatím dovolávat. Obsah posudků Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody shora zmíněných svědčí o tom, že společenské ohodnocení stromů vyjadřované tu v penězích nelze považovat za skutečnou škodu vzniklou neoprávněným poražením stromů, ale za vyjádření funkčních ztrát pro přírodu a životní prostředí vzniklých likvidací stromu. Finanční vyjádření této společenské hodnoty, jehož způsob výpočtu nebyl ve zpracovaných posudcích ústavu nikterak ekonomicky specifikován a doložen, tedy v sobě zahrnuje kromě škody skutečné i obdobné škody jiné ve smyslu § 442 odst. 2 obč. zák. Nejde tu však o vyjádření skutečné majetkové újmy poškozeného v době spáchání trestného činu (přečinu). To ovšem neznamená, že k němu nelze v trestním řízení přihlížet v rámci určení stupně nebezpečnosti činu pro společnost, jehož kritériem je mj. i význam chráněného zájmu, který byl činem dotčen, a také následek nejen ve smyslu skutečné škody (§ 3 odst. 4 tr. zák.). Proto je třeba vždy v konkrétním projednávaném případě vědět, o jak vážný zásah do chráněné přírody jde, jaké společenské ztráty z hlediska funkcí stromu v určitém místě vznikly, resp. do budoucna vzniknou, a při hodnocení stupně nebezpečnosti činu pro společnost, a tedy i při stanovení druhu a výměry trestu k tomu přihlížet.

Na povahu finančního vyjádření společenské hodnoty stromů v posudcích Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody ve vztahu k určení skutečné škody vzniklé neoprávněným pokácením je třeba poukázat i z jiného hlediska. Zákon ČNR č. 65/1986 Sb., kterým byl doplněn zákon č. 40/1956 Sb. o státní ochraně přírody, ve znění zákona ČNR č. 96/1977 Sb. o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství v § 17a odst. 3 písm. b) formuluje i znaky přestupku, kterého se dopustí, kdo poškodí stromy rostoucí mimo les nebo je skácí bez povolení. Na tento přestupek je stanovena pokuta do výše 5000,- Kčs. Pokud by finanční vyjádření společenské hodnoty uvedené v posudcích Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody bylo považováno za skutečnou škodu vzniklou neoprávněným pokácením stromů, nemohlo by vzhledem k výši peněžních částek prakticky nikdy jít o uvedený přestupek, ale vždy jen o trestný čin. Na případ neoprávněného skácení stromu by pak uvedené ustanovení o přestupku nemohlo být nikdy aplikováno.

Pokud se stížnost pro porušení zákona stran použitelnosti posudků Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody jako důkazu ke zjišťování skutečné výše škody způsobené neoprávněným skácením stromu dovolává rozsudku Nejvyššího soudu ČSR sp. zn. 1 Tz 25/86 s tím, že podle tohoto rozsudku je uvedený ústav oprávněn vydávat posudky k uvedené problematice, je třeba k tomu uvést, že podle § 270 odst. 4 tr. ř. je vyslovený právní názor, resp. pokyn k provedení procesního úkonu zavázaný jen v trestní věci, v které byl vysloven. Navíc však v rozsudku sp. zn. 1 Tz 25/86 nebylo uvedeno, jak je třeba posudek uvedeného ústavu hodnotit a zda finanční částky v něm obsažené vyjadřují skutečnou škodu. Tento posudek byl v uvedené trestní věci také zpracován až po vydání rozsudku Nejvyššího soudu ČSR sp. zn. 1 Tz 25/86.

Za správný z hlediska určení skutečné výše škody vzniklé neoprávněným poražením 12 pyramidálních topolů nelze považovat ani způsob, jaký použil ve svém posudku ing. F. V., znalec z

oboru lesního hospodářství (kromě procesní vady v povaze tohoto důkazu shora zmíněné). Ceník Sadů, lesů a zahradnictví, podniku hl. m. Prahy, který vzal znalec za základ svého výpočtu, sice uvádí ceny vzrostlých okrasných stromů a keřů, jde však o ceník podnikový, který nemá obecnou platnost a ceny zde uvedené jsou navíc cenami velkoobchodními. Z posudku ing. V. také není zřejmé, jak na základě tohoto ceníku dospěl k částce 33 480,- Kčs za 12 topolů. Nejvyšší soud ČSR z tohoto ceníku, kterým provedl důkaz, zjistil, že jen u jednoho topolu pyramidálního o velikosti a stáří, jaké byly obviněným poraženy, činí zde uvedená cena v I. jakostní třídě 23 500,- Kčs s možností jejího snížení za určitých podmínek o 40 %, event. i dalšího snížení s indexem 0,4 pro dřeviny nepěstované záměrně pro prodej (z lesních výsadeb, větrolamů apod.). Ani při tomto snížení však nejde u 12 topolů o částku 33 480,- Kčs. Podle uvedeného posudku ing. V. i při svém výpočtu bral v úvahu ztrátu funkcí poraženého stromu, k níž navíc dospěl pouhým odhadem, ničím nekonkretizovaným.

Skutečnou výši škody způsobenou trestným činem lze proto stanovit pro takovéto případy jen zjištěním nákladů potřebných k uvedení v předešlý stav. (Ustanovení § 422 odst. 1 obč. zák., podle něhož se hradí jen skutečná škoda, a to uvedením v předešlý stav, a není-li to dobře možné nebo účelné, hradí se v penězích). Tam, kde je možno ke zjištění těchto nákladů použít ceníky vydané na základě obecně závazného právního předpisu, je třeba určit náklady pomocí znaleckého posudku.

V současné době jediným závazným předpisem, jehož přílohou jsou i ceny vzrostlých stromů (třebaže jen pro účely v něm vymezené), je vyhláška Českého cenového úřadu č. 128/1984 Sb. o cenách staveb, pozemků, porostů, úhradách za zřízení práva osobního užívání pozemků a náhradách za dočasné užívání pozemků. Jde však o stanovení hodnoty stromů dále rostoucích. Jestliže dojde k jejich neoprávněnému skácení, nelze pro určení majetkové újmy poškozeného vzít v úvahu pouze tuto cenu, protože uvedení v předešlý stav, což je způsob náhrady škody, kterému dává občanský zákoník v § 442 odst. 1 přednost, vyžaduje zasazení stejného stromu, jaký byl skácen. Je proto třeba vzít v úvahu i náklady, jaké je nutno vynaložit na toto zasazení, resp. přesazení stejného stromu z jiného místa, kde ho lze získat. Tyto náklady lze zjistit z ceníku stavebních prací č. 823-2 a úpravy území - sadovnické a krajinářské úpravy (evidenční číslo Federálního cenového úřadu 20/15). Náklady potřebné podle zásad vpředu uvedených při neoprávněném skácení stromů na uvedení v předešlý stav, sestávají proto jednak z vlastní hodnoty rostoucího stromu, jaký byl skácen a jaký by mohl být získán jinde a zasazen na místo stromu skáceného nebo jinak zcela zničeného, a jednak z nákladů potřebných k přesazení tohoto stromu. Protože jediným ceníkem vzrostlých stromů vydaným na základě obecně závazných právních předpisů o cenách, třebaže pro účely převodů nebo přechodů vlastnictví k nim, což pro stanovení výše nákladů z hledisek shora uvedených není rozhodné, je ceník obsažený ve vyhlášce ČCÚ č. 128/1984 SB., je třeba z těchto cen vycházet. Při určování nákladů potřebných na přesazení stejného stromu, jaký byl skácen, je pak třeba vycházet z dalšího ceníku, vydaného na základě obecně závazného právního předpisu č. 823-2 (ev. č. FCÚ 2/15 - viz shora). Ke stanovení odborných podkladů pro použití příslušných položek těchto ceníků bude třeba zpravidla přibrat znalce, pokud potřebné údaje nebudou zjištěny jinými důkazy (např. stáří stromu a předpokládaná velikost jeho kořenového balu, podle kterého se stanoví náklady na přesazení stromu).

Nejvyšší soud ČSR požádal o vyjádření k předpokládané výši skutečné škody vzniklé poražením 12 pyramidálních topolů obviněným Z. M. ministerstvo lesního a vodního hospodářství a dřevozpracujícího průmyslu ČSR. Tento orgán ve vyjádření ze dne 6. 5. 1988 uvedl pro srovnání jednak způsoby výpočtu této škody používané v resortu, jednak vyčíslení škody na základě hodnoty stromů podle vyhlášky č. 128/1984 Sb. s připočtením nákladů potřebných k přesazení těchto stromů podle ceníku č. 823-2 shora zmíněného. Podle tohoto druhého způsobu činí škoda způsobená poražením 12 pyramidálních topolů celkovou částku 10 368,- Kčs. Sestává z ceny jednoho vzrostlého stromu ve stáří 25 let podle vyhlášky č. 128/1984 Sb. v částce 199,- Kčs a nákladů na přesazení jednoho stromu této velikosti (velikost kořenového balu do 150 cm) v částce 665,- Kčs, tedy celkem u

jednoho stromu jde částku 864,- Kčs, což za 12 stromů činí 10 368,- Kčs. Tomu se přibližuje i vyčíslení používané pro stanovení škod resortem uvedeného ministerstva v oblasti lesního hospodářství (částka 9162,- Kčs).

Skutečná škoda způsobená trestným činem poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 136 odst. 1 písm. a) tr. zák., kterým byl obviněný Z. M. právem uznán vinným, měla být proto určena způsobem shora uvedeným, tj. určením výše nákladů, jaké by bylo třeba vynaložit na reparaci škody uvedením do předešlého stavu. Úhradu této škody může také poškozený právem na pachateli trestného činu požadovat. Podle § 442 odst. 2 obč. zák. jde-li o škodu způsobenou úmyslně, může soud přiznat náhradu i jiné škody, jestliže by nepřiznání této další náhrady odporovalo pravidlům socialistického soužití. To pochopitelně není vyloučeno ani v případě neoprávněného úmyslného pokácení stromů. Tato jiná škoda ovšem musí být prokazatelná a konkrétně vyčíslitelná. Tzv. společenské ohodnocení stromů neobsahuje takový způsob výpočtu jiné škody, který by bez dalšího opravňoval soud přiznat tuto částku jako náhradu jiné škody v adhézním řízení.

Poznámky pod čarou:

1) V SSR platí zákon SNR č. 72/1986 Sb., jímž se doplňuje zákon SNR č. 1/1955 Sb. SNR o státní ochraně přírody ve znění zákona SNR č. 100/1977 Sb. o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství.

2) V SSR platí vyhláška Slovenského cenového úřadu č. 129/1984 Sb. o cenách staveb, pozemků, porostů, úhradách za zřízení práva osobního užívání pozemků a náhradách za dočasné užívání pozemků.